

deliler teknesi

edebiyat-sanat dergisi kasım-aralık 2008 . sayı 12• iki aylık yerel süreli yayın • ISSN: 1307-1564 5ytl

•deliler teknesi•

Ibrahim Karaoğlu

"Ateşe İmge Üfleme" sergisi üzerine, Ceren Selmanpakoğlu ile söyleşi:

Ibrahim Karaoğlu: Senin yapıtlarında resim, yontu ve seramik içiçe geçmiş. Bunu çok sevdim. Serginin açılışında izleyicilerin olumlu tepkileri de bu sevincimi çoğalttı. Bu biçimi açalım istersen? Çünkü seramik deyinca daha başka bir şey, yani onun tüketim boyutundaki kullanımı geliyor akla. Oysa senin seramiklerin farklı. Her biri sanatsal birer nesne. Senin bu konudaki tutumunu ve kaygılarını çok merak ediyorum.

Ceren Selmanpakoğlu: Teşekkür ederim. Genellikle seramiği farklı malzemelerle birlikte kullanmayı ve birarada sergilemeyi tercih ediyorum. Örneğin, sergide işlerin yakın çekim fotoğraflarını da kullandım. Bunun nedeni hem çıplak gözle görünmeyen detayları görünür kılmak hem de serginin bütünlüğünü farklı boyutlar ile zenginleştirmek. Önünüzde duran işe ne kadar yaklaşsanız yaklaşın işin ancak mercek yardımıyla görebildiğiniz bir boyutu var. Bu boyut, işlerin ya da sırnın dokusu. Sanki seramikte kullandığımız sır, mercek yardımıyla 'sırnı' salıveriyor.



Seramikle kaynaştırdığım malzemeler bağlamında da, işleri tasarlarken, özellikle farklı malzemeleri kullanmak gibi bir amacım olmuyor. Anlatmak istediğim şey kendiliğinden bu malzemeleri çağırıyor. O imgeyi nasıl görmek istediğimle ilişkili bir şey bu. Örneğin, bu sergideki kılıç -zülfi-kâr- imgesini, içerikle ilişkili olarak metal ve cam ile vermek istedim. Bir yandan metalin keskinliği diğer yandan camın saydamlığı farklı anlamlar kazandırıyor. Tüm bunları seramikle ilişkilendirmem kimi zaman benim işlerimin heykel olarak yorumlanmasına neden oluyor. Seramiğin hem malzemenin adı olması hem de resim, heykel gibi bir dal olması bazen karışıklığa neden oluyor. Seramik sanatının hâlâ daha çok çanak veya kâse formlarını akla getiriyor oluşu da benim işlerimin heykel olarak nitelendirilmesine neden oluyor. Her ne kadar ben hâlâ seramik malzemesini kullandığım için yaptıklarımı seramik olarak nitelendirsem de artık heykel yaptığımı seneler sonra kabul etmek zorunda kalıyorum. Zaten benim daha çok odaklandığım; aktarmak istediğim şeyin içeriği olduğundan nasıl tanımlandığı ikincil kalıyor.

Ibrahim Karaoğlu: Bana göre sanat, yaşamı sorguladığımız ve sorguladıklarımızdan yeni, yepyeni bir şey ürettiğimiz yerde var. Senin için de öyle diye düşünüyorum. Özellikle bu sergi yaşamı en derin, en duyarlı yerlerinden sorguluyor. Seni buna yönelten kaygılar nelerdir?

Ceren Selmanpakoğlu: Ben de sanatın yaşamı her anlamıyla sorgulayabilen bir yapısı olduğunu düşünüyorum. Farkında olsanız da olmasanız da sanatın işleyiş biçimi bu. Bu sorgu, işlere yansıyor, bir anlamda dile geliyor. Benim açımdan, yakalayabildiğim ve işlerime yansıyan sorgularımın, daha çok tepki gösterdiğim boyutlar olduğunu fark ediyorum. Belki de bu, serginin içeriğini de oluşturan Bektaşiliğin hem inançsal hem de sosyal başkaldırı yapısını içselleştirmemle ilişkilidir. Diğer bir yandan da zaten sanatın kendi yapısının da biraz böyle çalıştığını düşünüyorum.

Ibrahim Karaoğlu: Çok dokunaklı bir sergiydi bu. Beni çok uzaklara, dünya güzel dostlarımla yaşadığımız günlere götürdü. Şimdi yaşamıyor onlar. Bir ortaçağ yangınında 3 Temmuz'da Sivas'ta yitirdik onları. Bu sergideki her bir el onların elleri sanki. Senin için de böyle mi?

Ceren Selmanpakoğlu: Bu yaklaşımımız çok anlamlı oldu. Çünkü bu sergi Bilkent Üniversitesi'nde hazırladığım "Alevi Bağdaştırmaçılığının Yapılanışı" isimli yüksel lisans tezimin bir devamı veya yansıması

•deliler teknesi•



niteliğinde. Alevi-Bektaşî kültürünün temelinde olan 'can' kavramı din, dil, ırk gibi kurgular tanımsızın her insan için kullanılır. İşte tam da sergideki derdim, böylesi bir 'can' anlayışını yıkmaya çalışan, yani; kişinin kendi sesinden korkmasını sağlamaya çalışan tüm dinî ya da ideolojik kurgulara karşı direnç gösterilmesi. Türkmen anlayışında adaptasyon vardır ama bir o kadar da direnç vardır. Kişinin yaşamını ve kendisini öncelikle bu hegemonyadan kurtarması gerekiyor. İşte kendi sesinden korkması öğretilmiş kişi öteki olandan da korkuyor ve bu korku Sivas şiddetini doğuruyor. Alevi anlayışında, kişi, hayata olgunlaşmak için doğar. Bu olgunlaşma kişinin kendi hayatıyla ilişkili olduğu kadar, evrenin birliği ilkesi bağlamında da evrenin olgunlaşması olarak da yorumlanabilir. Sivas'ta biraraya gelenler evrenin olgunlaşması için katkıda bulunmayı amaçlamış insanlardı. Bu olgunlaşma yolculuğunu algılayamayanlar ya da algılamak için herhangi bir çaba göstermeyenler kendilerinden ve bu olgunlaşma yolculuğuna çıkanlardan korktukları için başetme yolu olarak ancak şiddet gördüler. Sergide, 'direnç', 'yükseliş' gibi kavramlarla, bu şiddet, 'olgunlaşma' kavramıyla ehilleştirmek gerektiği düşüncesini vermeye çalıştım.

Ibrahim Karaoğlu: En yakın zamanda neler olacak yaşantında? Sanırım uzun bir yolculuğa çıkıyorsun?

Ceren Selmanpakoğlu: Evet. Kasım ayında Londra ve Paris'e gideceğim. Çok uzun zamandır yurtdışına gidemiyordum ve bunun sıkıntısı içindeyim. Çünkü kendinize, ülkenize, olağan hayatınıza kuş bakışı bakabilmenin en iyi yolunun yabancı olduğunuz, yani kendi ortamınızın dışında bir yerden bakmak olduğunu düşünüyorum. Bunun büyük kazançları oluyor. Her şeyi sorgulamanıza ve yeniden değerlendirmenize vesile oluyor. Dünyanın gerçek anlamda büyüklüğünü idrak ederek, dünya kadar sandığınız hayatınızın küçüklüğünü hatırlatıyor uzaklaşmak. Elbette bunu en iyi hatırlatan şeylerden biri diğer sanatçıların işlerini, kendi atmosferinizden farklı bir yerde soluyarak gezebilmek ve onlarla bizzat iletişim kurabilmek. Farklı ülkelerin işleyen sistemlerini öğrenerek bunları uygulama yolları aramak çok önemli. Özellikle çağımızda tüm bunlar kitaplardan ya da internetten okuyarak öğrenilebilir gibi gelse de ortamı soluyarak topladığımız verilerin kazancı başka oluyor.

Ibrahim Karaoğlu: Bundan sonra neler yapacaksınız? Kendine nasıl bir hedef koydun?

Ceren Selmanpakoğlu: Önümüzdeki ilk somut hedef sanatın ideolojik boyutu üzerine Hacettepe'de hazırladığım doktora tezini bitirmek. Daha genel bir hedef de bu yönde sergiler düzenlemek. Sadece benim değil, farklı sanatçılarla birlikte, söyleyecek bir şeyi olan sergiler düzenlemek istiyorum. Çağımızın virütik sistemini ve içinde üreyen herşeyi olumlayan sanat anlayışının dışında kalan, itirazları olan işler görmek istiyorum. Bence sanatın ve sanatçının en temel fonksiyonu bu itirazları dilendirebilmesi ve kiteselleştirebilme gücü. Ama günümüz sanatında ben bu itirazlara fazla rastlayamıyorum.

